

Wykład z

Prawa Karnego

Wykonawczego

Lublin, 14.03.2020 r.

Postępowanie przed sądem oraz sądowa kontrola decyzji organów postępowania wykonawczego

Sądowa kontrola decyzji organów postępowania wykonawczego

- Postępowanie wykonawcze toczy się na wielu płaszczyznach i przed różnymi organami. Postępowanie przed sądem jest tylko jednym z kilku nurtów.
- Zgodnie z art. 7 § 1 k.k.w. **skazany** może zaskarżyć **do sądu decyzję** następujących **organów** postępowania wykonawczego:
 - prezesa sądu lub upoważnionego sędziego,
 - sędziego penitencjarnego,
 - dyrektora zakładu karnego, aresztu śledczego, a także dyrektora okręgowego i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej albo osoby kierującej innym zakładem przewidzianym w przepisach prawa karnego wykonawczego oraz komisji penitencjarnej,
 - sądowego kuratora zawodowego,
 - innego organu uprawnionego przez ustawę do wykonywania orzeczeń.

Ograniczenie zaskarżenia

Nie podlegają zaskarżeniu w trybie art. 7 k.k.w. decyzje:

- sądowego lub administracyjnego organu egzekucyjnego,
- urzędu skarbowego,
- odpowiedniego terenowego organu administracji rządowej lub samorządu terytorialnego.

Decyzje w/w organów postępowania wykonawczego **mogą być zaskarżane** do sądu na **ogólnych zasadach kodeksu postępowania cywilnego** lub **prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi**.

Pojęcie „*decyzja*”

- Przepis art. 7 k.k.w **nie definiuje** pojęcia „decyzja”.
- Należy przyjąć, że pod tym pojęciem rozumie się jednostronny akt organu postępowania wykonawczego, rozstrzygający konkretną sprawę co do konkretnej osoby.
- **Nie jest ważna nazwa**, jaką organ nadaje takiemu aktowi.
- Skazany może zaskarżyć decyzję organu postępowania wykonawczego z powodu jej **niezgodności z prawem**. Wnosi skargę w **terminie 7 dni** od dnia **ogłoszenia** lub **doręczenia decyzji do organu który ją wydał**. Jeżeli organ ten nie przychylił się do skargi to przekazuje ją bezzwłocznie wraz z aktami sprawy do właściwego sądu (art. 7 § 3 k.k.w.).
- Skargi rozpoznaje sąd właściwy zgodnie z art. 3 § 1 k.k.w. – „*Sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji, jest właściwy również w postępowaniu dotyczącym wykonania tego orzeczenia*”.

Właściwość sądu

- W sprawach dotyczących odbywania kary pozbawienia wolności, zastępczej kary pozbawienia wolności, kary aresztu wojskowego, kary aresztu lub zastępczej kary aresztu, kary porządkowej oraz środka przymusu skutkującego pozbawieniem wolności, wykonywania orzeczenia o warunkowym przedterminowym zwolnieniu oraz środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu w zakładzie psychiatrycznym sądem właściwym jest sąd penitencjarny (art. 7 § 2 k.k.w.).
- **Sąd** powołany do rozpoznania skargi **może wstrzymać** wykonanie zaskarżonej decyzji. Może również **odmówić wstrzymania**, a odmowa ta nie wymaga uzasadnienia (art. 7 § 4 k.k.w.).

Właściwość sądu

- W ramach nadzoru penitencjarnego – sędzia penitencjarny – „uchyla sprzeczną z prawem” decyzję dyrektora z.k., a.ś., dyrektora okręgowego i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej oraz innych podmiotów o ile dotyczy ona osoby pozbawionej wolności (art. 34 § 1 k.k.w.). Na taką decyzję sędziego penitencjarnego przysługuje skarga do sądu penitencjarnego. Skargę może złożyć nie tylko skazany, ale także organ, którego decyzję sędzia penitencjarny uchylił (art. 34 § 2 k.k.w.). Sąd rozpoznaje skargę na posiedzeniu, wydając postanowienie na które nie przysługuje zażalenie.

Rzecznik Praw Obywatelskich

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Rzecznik Praw Obywatelskich

- Rzecznik Praw Obywatelskich **nie jest** organem postępowania wykonawczego.
- Obecnie urząd RPO sprawuje dr hab. Adam Bodnar.
- Rzecznik Praw Obywatelskich – ombudsman – to instytucja występująca obecnie w wielu państwach. Organ ten został wyodrębniony po to, aby zapewnić jednostce **ochronę przed naruszeniami** ze strony organów państwa. Celem jego ustrojowego wyodrębnienia było stworzenie organu zajmującego się analizą takich przejawów działalności instytucji publicznych dysponujących władzą, które prowadziły lub mogłyby prowadzić do naruszeń wolności i praw jednostki.
- Instytucja polskiego rzecznika wzorowana jest na instytucji ombudsmana, która powstała w Szwecji. Istnieją cztery konieczne cechy, które musi on spełniać, brak którejkolwiek z nich stawia pod znakiem zapytania możliwość uznania danego organu za mieszczący się w tym pojęciu.

Cechy konstytucyjne RPO

1. Musi to być **samodzielny organ państwowy**, wyraźnie oddzielony od sądownictwa i administracji, z reguły umocowany w przepisach konstytucji.
2. Musi być **powiązany z parlamentem**, najczęściej jest to powiązanie strukturalne, w większości państw ombudsmánów wybiera parlament. Jego zadania mieszczą się w kontrolnej funkcji parlamentu.
3. Rzecznik Praw Obywatelskich to **organ o dwojakich zadaniach**: wysłuchuje skargi obywateli na nieprawidłowe działania administracji, czasem też sądów, podejmuje kroki w celu naprawienia tych nieprawidłowości. Z drugiej strony informuje parlament, czasem opinię publiczną, o stanie przestrzegania prawa. Może on także badać słusność czy sprawiedliwość kwestionowanych rozstrzygnięć.
4. Rzecznik Praw Obywatelskich ma być organem **łatwo dostępnym** dla skarżących, działającym w sposób odformalizowany i szybki, dysponującym swobodą w doborze spraw do podjęcia interwencji, zarazem pozbawionym władzy rozstrzygania, może jedynie sugerować potrzebę prawidłowego załatwiania sprawy.

RPO w prawie karnym wykonawczym

- Pozycję rzecznika w prawie karnym wykonawczym podkreśla art. 102 k.k.w, a także art. 8a, 8b i 217b.
- Zgodnie z przepisem **art. 8b k.k.w.** RPO lub osoba przez niego upoważniona ma prawo wstępu **w każdym czasie, bez ograniczeń**, do zakładów karnych, aresztów śledczych i innych miejsc, których przebywają osoby pozbawione wolności, oraz **poruszania się** po ich terenie, przeglądania dokumentów i **żądania wyjaśnień** od administracji tych jednostek, a także do przeprowadzania podczas nieobecności innych osób **rozmów z osobami pozbawionymi wolności** oraz badania ich wniosków, skarg i próśb.
- Zgodnie z art. 8a § 2-3 k.k.w. korespondencja skazanego pozbawionego wolności z RPO nie podlega cenzurze, nadzorowi oraz zatrzymaniu i powinna być bezzwłocznie przekazywana do adresata.

Prokurator

Prokurator

- Przepisy kodeksu karnego wykonawczego przewidują dla prokuratora **rolę** głównie **w postępowaniu przed sądem** (art. 18 i n. k.k.w.). W postępowaniu tym prokurator jest stroną (art. 21 k.k.w.), ze wszystkimi wynikającymi z tego uprawnieniami i obowiązkami.
- O prokuratorze jest również mowa w **art. 102 pkt 10 k.k.w.** Zgodnie z tym przepisem prokurator, obok administracji zakładu karnego, kierowników jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, sędziego penitencjarnego i Rzecznika Praw Obywatelskich, należy do tych – wyróżnionych – organów, do których skazany odbywający karę pozbawienia wolności **ma prawo przedstawiać wnioski, skargi i prośby** „w nieobecności innych osób”, a niezależnie od tego **korespondencja nie podlega cenzurze** (art. 102 pkt 11 w zw. z art. 8a § 2 i 3 k.k.w.).

Składanie wniosków przez prokuratora

Zasadniczym uprawnieniem prokuratora jest **składanie wniosków**, które mogą dotyczyć:

- 1) wszczęcia postępowania incydentalnego,
- 2) kierunków dalszego postępowania,
- 3) przeprowadzenia określonych dowodów,
- 4) kwestii formalnych, zaistniałych w toku postępowania.

Wnioski i inne oświadczenia prokurator wnosi na posiedzeniu ustnie do protokołu lub pisemnie.

- Prokurator ma prawo wziąć udział w posiedzeniu, gdy ustawa tak stanowi. Jednakże jego niestawiennictwo nie wstrzymuje rozpoznania sprawy (art. 22 § 1a k.k.w.).
- Zgodnie z art. 21 k.k.w. prokurator w wypadkach wskazanych w ustawie może składać zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym przez sąd na podstawie przepisów kodeksu karnego wykonawczego. Prokuratorowi natomiast nie przysługuje prawo zaskarżania innych decyzji wydawanych w postępowaniu wykonawczym, przez inne niż sąd organy.

K O N I E C